

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079-и
назди Институди фалсафа, сиёсатшиносӣ ва
ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗ

**ба автореферати диссертатсияи Зафарзода Насима Зафаршо дар
мавзӯи «Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии
ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи
иҷтисоси 5.6.2. – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ**

Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди ҳаёти ҷомеа хеле барҷаста
буда, таҳлилу таҳқиқ намудани он муҳим мебошад. Ҳокимияти сиёсӣ дар
заминаи муносибатҳои иҷтимоӣ ба вучуд омада, тадриҷан дар раванди ҳаёти
сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоӣ фарҳангӣ ҳамчун неруи тақдиранда амал
намудааст. Инсон барои расидан ба ҳадафҳои худ ва ҳимояи манфиатҳои хеш
ро ба ҳокимият меорад ва қўшиш менамояд, ки дар ин самт аз неруи
ҳокимият самаранок истифода бубарад. Бор намудани иродаи як субъект аз
болои субъекти дигар принсипи асосии ҳокимият ба ҳисоб рафта, иродаи
инсон ҳамчун сарчашмаи ҳокимият амал менамояд. Амалӣ гардидани
сиёсату пояндагии давлат аз нерумандии ҳокимият вобаста буда, ҳокимият
сарчашмаи рушду инкишофи тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа ба ҳисоб меравад.

Пошхӯрдани Иттиҳоди Шӯравӣ ва соҳибистиклол гардидани
Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаи сиёсии ҷомеа тағйироти куллиро ба
вучуд оварда, ин тамоюл раванди демократикунонии ҳаёти ҷомеаро ба миён
овард. Нақши ҳокимияти сиёсӣ дар ин раванд хеле назаррас буда, хусусияти
демократӣ пайдо намудани институтҳои сиёсӣ аз он вобастагии ҷиддӣ дорад.
Ҳадафи асосии Тоҷикистон баъд аз соҳибистиклол гардидан ин
демократикунонии ҳаёти сиёсии ҷомеа ва ҳифзи арзишҳои давлати милли
дар низоми давлатдорӣ мебошад. Дар диссертатсия масъалаи мазкур таҳлили
илмӣ назариявӣ худро пайдо намудааст. Муҳимияти таҳқиқи мавзӯи
мазкур маҳз дар он ифода меёбад, ки нақши ҳокимият ҳамчун неруи бузург

дар раванди демократикунонии ҳаёти ҷомеа ва институтҳои демократӣ калидӣ арзёбӣ мегардад.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Боби якуми диссертатсия «Асосҳои илмию назариявӣ ва амалии ҳокимият дар раванди ҳаёти сиёсии ҷомеа»-ро дар худ фаро гирифта, дар заминаи омӯзиш ва баррасии адабиёти илмӣ ҳокимияти сиёсӣ мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор дода шудааст. Муаллиф дар ин боб ақидаи олимонро дар нисбати ҳокимият мусбат арзёбӣ намуда, қайд мекунад, ки муҳаққиқони олам ҳокимияти сиёсиро неруи тақондихандаи тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа донистаанд (С.18-24).

Боби дууми диссертатсия «Тақсимоати ҳокимият омили муҳим дар системаи сиёсии демократӣ»-ро дар худ фаро гирифта, нақши «тақсимоати ҳокимият» дар самаранокии ҳокимият мусбат арзёбӣ ғардидааст. Ҳокимият ҳамчун неруи тақондиханда дар раванди демократикунонии ҳаёти ҷомеа мақом ва нақши барҷаста дошта, демократикунонии ҳаёти ҷомеа аз таъмини мустақилияти се шохҳои ҳокимият: қонунбарор, иҷроия ва судӣ вобаста мебошад (С.26-28).

Боби сеюми диссертатсия «Ҳокимият унсуре муҳим дар раванди демократикунонии ҳаёти сиёсии Тоҷикистон»-ро дар худ фаро гирифта, масъалаи мазкур ҳамчониба таҳлилу таҳқиқ қарда шудааст. Муаллиф дар ин боб ҳокимиятро неруи тақондихандаи тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа дониста, ташаккули институтҳои демократӣ ва системаи сиёсии ҷомеаро аз он вобаста медонад (С.28-30).

Қобили қайд аст, ки муаллиф дар охири ҳар як зербоб хулосаҳои худро пешниҳод намуда, барои ҳалли масъалаҳои ҷойдошта тавсияҳои амалӣ пешниҳод менамояд.

Дар автореферат нағзгони илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф мақом ва нақши ҳокимиятро дар раванди демократикунонии ҳаёти ҷомеа таҳлилу таҳқиқ намуда, барои омӯзиши минбаъдаи ин масъала то андозае мусоидат намудааст.

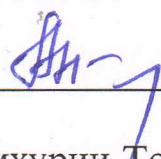
Дар баробари он ки тақриз ба автореферат мусбат мебошад, дар автореферат дар баъзе мавридҳо ҳалалдор гардидани пайдарҳамии фикрҳо ба мушоҳида мерасад.

Ҳамин тариқ, метавон чунин натиҷагирӣ намуд, ки унвончӯ аз уҳдаи мустақилона анҷом додани таҳқиқоти илмӣ баромада тавонист ва он мақсаду вазифаеро, ки дар назди худ гузошта буд, иҷро намуд. Диссертатсияи Зафарзода Насима Зафаршо дар мавзуи «Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ таҳқиқоти илмӣ мукамал ва анҷомёфта ба шумор рафта, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва барои Ҳимоя тавсия дода мешавад.

**Муқарриз: муаллими калони кафедраи фанҳои
ҷомеашиносии Донишгоҳи техникии
Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ**

Мусоев Ш.М.

**Имзои Мусоев Шухрат Махмадиевичро
тасдиқ менамоям:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи
академик М.С. Осимӣ,
номзади илмҳои ихтисосӣ**

Қодирзода Н.Х.

16.03.2026
Суроғай муассисаи пешбар: 734018, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
кӯчаи академик Раҷабовҳо 10. Телефон: 992(37) 213511. E-mail:
rector@hgu.tj